

ZAKON

O ARBITRAŽI

(„Sl.list CG“, br. 47/2015)

I OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuje se arbitraža, priznanje i izvršenje arbitražnih odluka, kao i nadležnost i postupanje sudova u vezi sa arbitražom.

Arbitraža

Član 2

Arbitraža podrazumijeva sprovođenje arbitražnog postupka pred arbitražnim tribunalom radi rješavanja spora u kojem su stranke fizička lica sa prebivalištem ili uobičajenim boravištem u Crnoj Gori, odnosno pravna lica koja su osnovana po pravu Crne Gore (unutrašnja arbitraža), kao i spora sa elementom inostranosti u kojem je jedna od stranaka fizičko lice sa prebivalištem ili uobičajenim boravištem u drugoj državi odnosno pravno lice koje je osnovano po stranom pravu i čije je sjedište u drugoj državi (međunarodna arbitraža).

Pravno lice u smislu stava 1 ovog člana je državni organ, organ državne uprave, drugo pravno lice koje vrši javna ovlašćenja, organ lokalne samouprave, privredno društvo, javno preduzeće, javna ustanova, nevladina organizacija, investicioni ili drugi fond, kao i drugo udruženje ili organizacija koje u okviru svog poslovanja stalno ili povremeno ostvaruje ili pribavlja sredstva i njima raspolaže.

Pod uobičajenim boravištem iz stava 1 ovog člana podrazumijeva se uobičajeno boravište u smislu zakona kojim se uređuje međunarodno privatno pravo.

Primjena zakona

Član 3

Arbitraža se sprovodi u skladu sa ovim zakonom, ako posebnim zakonom nije drukčije propisano.

Arbitraža se ne može sprovoditi kad je drugim zakonom propisano da se pojedini sporovi ne mogu rješavati arbitražom.

Definicije

Član 4

Arbitražni tribunal može činiti jedan arbitar (arbitar pojedinac) ili više arbitara (arbitražno vijeće).

Arbitar je pojedinac ili član, odnosno predsjednik vijeća arbitražnog tribunala.

Rad arbitražnog tribunala može da organizuje i obezbjeđuje arbitražna institucija kojoj su ti poslovi utvđeni propisom ili je za vršenje tih poslova registrovana.

Područje sudske intervencije

Član 5

Sudovi u vezi arbitraže mogu preduzimati samo one radnje koje su propisane ovim zakonom.

Nadležni sud za određena pitanja arbitražne pomoći

Član 6

Kad je ovim zakonom propisana sudska nadležnost za odlučivanje o imenovanju arbitara, o prigovora nenadležnosti arbitražnog tribunala, dostavljanje odluke, odlučivanje o tužbi za poništaj arbitražne odluke i o zahtjevu za priznanje strane arbitražne odluke ili privremene mjere, nadležan je Privredni sud Crne Gore.

Kad je ovim zakonom propisano da pravnu pomoć u izvođenju dokaza i dostavljanju strane arbitražne odluke pruža sud, nadležan je sud koji je stvarao nadležan za pružanje zatražene pravne pomoći, a mjesno je nadležan sud na čijem području treba preduzeti određenu radnju.

Odricanje prava na prigovor

Član 7

Ako stranka, koja zna ili je morala znati da se određena odredba ovog zakona od čije primjene stranke mogu odustati ne poštuje ili da određeni uslov iz sporazuma o arbitraži nije ispunjen, nastavi da učestvuje u arbitraži i bez odlaganja ne izjavi prigovor zbog nepoštovanja odredbe zakona ili neispunjenja uslova iz sporazuma o arbitraži ili prigovor ne izjavi u predviđenom roku, gubi pravo na prigovor u kojem se poziva na te razloge.

Prijem pismena

Član 8

Ako se stranke nijesu drukčije sporazumjele, smatra se daje pismeno dostavljeno onog dana kad bude predato stranci na poštansku adresu na kojoj redovno prima poštu ili drugom licu ovlašćenom za prijem pismena (u daljem tekstu: adresat).

Ako adresat nije izričito odredio poštansku adresu ili se adresa ne može utvrditi iz okolnosti slučaja, poštanska adresa je . adresa sjedišta, prebivališta odnosno uobičajenog boravišta ili adresa navedena u ugovoru iz člana 9 stav 2 ovog zakona ili u sporazumu o arbitraži.

Ako nijedno od mjesta iz stava 2 ovoga člana nije poznato, smatra se da su pismena dostavljena onog dana kad bude pokušana njihova predaja adresatu na posljednju poznatu poštansku adresu, pod uslovom da su bila uredno predata preporučenim pismom uz povratnicu ili na drugi način kojim se može potvrditi daje predaja bila pokušana.

Smatra se daje predaja izvršena i u slučaju kad adresat kome se dostava vrši u skladu sa st. 1 i 3 ovog člana, odbije da primi pismo.

Odredba stava 1 ovog člana, ne primjenjuje se na pismena koja se dostavljaju u postupku pred sudom.

II SPORAZUM O ARBITRAŽI

Pojam i forma sporazuma

Član 9

Sporazum o arbitraži je sporazum kojim stranke predviđaju rješavanje putem arbitraže svih ili određenih sporova koji su među njima nastali ili bi mogli nastati iz određenog ugovornog ili vanugovornog pravnog odnosa.

Sporazum o arbitraži može biti zaključen kao poseban sporazum ili u obliku arbitražne klauzule kao sastavni dio ugovora između stranaka o međusobnom pravnom poslu.

Sporazum o arbitraži mora biti zaključen u pisanom obliku.

Sporazum o arbitraži je zaključen u pisanom obliku, ako:

1) je sadržan u ispravama koje su stranke potpisale ili je zaključen razmjenom poruka putem sredstava komunikacije, koja omogućavaju pisani dokaz o sporazumu stranaka, bez obzira da li su te poruke stranke potpisale;

2) nakon usmeno zaključenog sporazuma o arbitraži jedna stranka uputi drugoj pisano obavještenje u kojem se poziva na prethodno zaključeni usmeni sporazum, a druga stranka blagovremeno ne prigovori sadržaju primljenog obavještenja, što se prema poslovnim običajima smatra prihvatom ponude;

3) se stranke u pisanom ugovoru pozovu na drugu ispravu koja sadrži sporazum o arbitraži (opšti uslovi poslovanja, opšti uslovi za zaključenje pravnog posla, tekst drugog ugovora i sl.) ukoliko je cilj tog pozivanja da sporazum o arbitraži postane sastavni dio osnovnog ugovora;

4) se u teretnici izričito poziva na arbitražnu klauzulu u brodarskom ugovoru;

5) tužilac pisanim putem pokrene arbitražni postupak, a tuženi izričito prihvati arbitražu i sa tim se saglasi u pisanoj formi ili u izjavi datoj na ročištu na zapisnik ili uzme učešće u arbitražnom postupku i do upuštanja u raspravljanje o predmetu spora ne istakne prigovor da ne postoji sporazum o arbitraži, odnosno ne ospori nadležnost arbitražnog tribunala.

Odnos sporazuma o arbitraži i tužbe podnesene sudu

Član 10

Ako su stranke za rješavanje određenog spora ugovorile arbitražu, sud kojem je podnesena tužba u istom sporu između istih stranaka, na prigovor stranke, oglasiće se nenadležnim, ukinuće sprovedene radnje u postupku i odbaciti tužbu, osim ako nađe da sporazum o arbitraži nije punovažan, da je prestao da važi ili da se ne može izvršiti.

Prigovor iz stava 1 ovog člana, stranka može da podnese, najkasnije u odgovoru na tužbu.

Sporazum o arbitraži i privremene mjere suda

Član 11

Nije u suprotnosti sa sporazumom o arbitraži da stranka prije pokretanja arbitražnog postupka ili u toku tog postupka podnese sudu zahtjev za donošenje privremene mjere i da sud odredi privremenu mjeru.

III SASTAV ARBITRAŽNOG TRIBUNALA

Broj arbitara

Član 12

Broj arbitara arbitražnog tribunala određuju stranke.

Ako je sporazumom o arbitraži predviđeno više arbitara, njihov broj mora biti neparan.

Ako stranke same ne odrede broj arbitara, arbitražni tribunal čine tri arbitra.

Imenovanje arbitara

Član 13

Arbitar može biti svako fizičko lice koje je poslovno sposobno, bez obzira na državljanstvo.

Stranke se mogu sporazumjeti o postupku imenovanja arbitara, a ako se ne sporazumiju, arbitri se imenuju u skladu sa ovim zakonom.

Ako spor treba da riješi arbitar pojedinac, njega sporazumno imenuju stranke, u roku od 30 dana od dana kad jedna stranka pozove drugu stranku da zajednički imenuju arbitra.

Ako arbitra pojedinca stranke ne imenuju sporazumno, imenovanje vrši pravno ili fizičko lice koje su stranke sporazumom odredile (u daljem tekstu: organ imenovanja), a ako ga nijesu odredile ili organ imenovanja ne imenuje arbitra pojedinca, odluku o imenovanju donijeće sud iz člana 6 stav 1 ovog zakona.

Ukoliko je pravilima o arbitraži koja utvrđuje arbitražna institucija predviđen način izbora ili određivanja organa imenovanja, organ imenovanja će se odrediti u skladu sa tim pravilima.

Ako spor rješavaju tri arbitra, svaka stranka imenuje po jednog arbitra, u roku od 30 dana od dana kad je druga stranka pozove da to učini. Ako pozvana stranka ne imenuje arbitra u propisanom roku, arbitra imenuje organ imenovanja, a ako organ imenovanja nije određen ili organ imenovanja ne imenuje arbitra, odluku o imenovanju donijeće sud iz člana 6 stav 1 ovog zakona.

Predsjednika vijeća arbitražnog tribunala (u daljem tekstu: predsjednik vijeća) biraju imenovani arbitri, u roku od 30 dana od dana njihovog imenovanja. Ako predsjednika vijeća arbitri ne izaberu u propisanom roku, imenovaće ga organ imenovanja, a ako organ imenovanja nije određen ili organ imenovanja ne imenuje predsjednika, odluku o imenovanju donijeće sud iz člana 6 stav 1 ovog zakona.

Protiv odluke suda iz st. 4, 6 i 7 ovog člana, nije dozvoljena žalba.

U slučaju da arbitražno vijeće čini više od tri arbitra, arbitri se imenuju u skladu sa st. 5 i 6 ovog člana, tako što svaka stranka imenuje jednak broj arbitara.

Prava i obaveze arbitara

Član 14

Izjavu o prihvatanju dužnosti arbitar mora dati u pisanom obliku. Smatra se da je izjava data i u slučaju kad arbitar potpiše sporazum o arbitraži koji su stranke zaključile.

Arbitar je dužan da u arbitražnom postupku blagovremeno preuzima radnje, kao i da se stara da se izbjegne svako odugovlačenje postupka.

Arbitar ima pravo na naknadu troškova i na nagradu za izvršeni rad, ako se tih prava nije izričito odrekao u pisanom obliku. Stranke solidarno odgovaraju za isplatu naknade troškova i nagrade.

U slučaju da arbitar odredi visinu naknade svojih troškova i nagrade, njegova odluka ne obavezuje stranke ako je ne prihvate.

Ako stranke ne prihvate visinu naknade troškova i nagrade iz stava 4 ovog člana, odluku o naknadi troškova i nagradi arbitra, na predlog arbitra ili stranke, donosi

arbitražna institucija, odnosno organ imenovanja i ta odluka predstavlja izvršnu ispravu.

Razlozi za izuzeće arbitara

Član 15

Lice koje je predloženo za arbitra dužno je da iznese sve okolnosti koje mogu opravdano da izazovu sumnju u njegovu nezavisnost ili nepristrasnost.

Arbitar je dužan da od dana imenovanja i u toku postupka, bez odlaganja, iznese strankama okolnosti iz stava 1 ovog člana, osim ako ih je o tim okolnostima već ranije na jasan način obavijestio.

Izuzeće arbitra može se tražiti ako postoje okolnosti koje izazivaju opravdanu sumnju u njegovu nezavisnost ili nepristrasnost ili ako arbitar nema potrebna svojstva o kojima su se stranke sporazumjele.

Stranka može tražiti izuzeće arbitra kojeg je imenovala ili u čijem je imenovanju učestvovala, samo ako je razlog za izuzeće nastao ili je stranka za njega saznala nakon što je arbitar imenovan.

Postupak izuzeća

Član 16

Stranke se mogu sporazumjeti o postupku izuzeća arbitra.

Ako se stranke ne sporazumiju o postupku izuzeća arbitra, stranka može podnijeti pisani zahtjev za izuzeće arbitra arbitražnom tribunalu, u roku od 15 dana od dana kad je saznala za imenovanje arbitra ili za razloge za izuzeće.

Ako se arbitar čije se izuzeće traži ne povuče ili se druga stranka ne složi sa zahtjevom za njegovo izuzeće, odluku o izuzeću donijeće bez odlaganja arbitražni tribunal u sastavu u kojem učestvuje i arbitar čije se izuzeće zahtijeva.

Ako se stranke ne sporazumiju o izuzeću arbitra ili arbitražni tribunal odbije zahtjev za izuzeće arbitra, stranka koja je podnijela zahtjev za izuzeće može takav zahtjev podnijeti sudu iz člana 6 stav 1 ovog zakona, u roku od 30 dana od dana prijema odluke kojom se izuzeće odbija. Protiv odluke suda po zahtjevu za izuzeće arbitra nije dozvoljena žalba.

Arbitražni tribunal može da nastavi arbitražni postupak i da donese arbitražnu odluku iako je postupak po zahtjevu za izuzeće arbitra u toku.

Nevršenje i nemogućnost vršenja dužnosti arbitra

Član 17

Ako arbitar iz pravnih ili stvarnih razloga nije više u mogućnosti da vrši svoju dužnost, dužnost arbitra mu prestaje ako se povuče sa te dužnosti ili se stranke sporazumiju o prestanku njegove dužnosti.

Ako se stranke nijesu drukčije sporazumjele arbitražnim sporazumom, u toku arbitražnog postupka mogu se sporazumjeti o prestanku dužnosti arbitra koji propušta ili odugovlači ispunjavanje svojih dužnosti.

Ako se stranke ne sporazumiju o prestanku dužnosti arbitra, stranka koja smatra da arbitar nije više u mogućnosti da vrši svoju dužnost ili da ne preuzima blagovremeno radnje u arbitražnom postupku, može da podnese zahtjev organu imenovanja ili sudu iz člana 6 stav 1 ovog zakona da donese odluku o prestanku dužnosti arbitra.

Ako se arbitar povuče sa dužnosti ili su se stranke sporazumjele o prestanku dužnosti arbitra, ne smatra se da je time arbitar priznao, odnosno da su stranke utvrdile osnovanost razloga za prestanak dužnosti arbitra.

Protiv odluke suda iz stava 3 ovog člana, nije dozvoljena žalba.

Imenovanje novog arbitra

Član 18

Ako dužnost arbitra prestane na osnovu čl. 15 i 17 ovog zakona ili mu dužnost prestane iz drugih razloga, imenovaće se zamjenik arbitra u skladu sa odredbama ovog zakona kojima je propisano imenovanje arbitra.

IV NADLEŽNOST ARBITRAŽNOG TRIBUNALA

Odlučivanje arbitražnog tribunala o nadležnosti

Član 19

Nadležnost arbitražnog tribunala određuje se sporazumom stranaka.

Arbitražni tribunal vodi računa o svojoj nadležnosti, kao i o prigovoru o postojanju ili punovažnosti sporazuma o arbitraži.

Ako je sporazum o arbitraži zaključen u obliku arbitražne klauzule iz člana 9 stav 2 ovog zakona, ta klauzula se prilikom odlučivanja o prigovoru o postojanju ili punovažnosti sporazuma o arbitraži razmatra nezavisno od ostalih odredaba tog ugovora.

Odluka arbitražnog tribunala o tome daje ugovor koji sadrži arbitražnu klauzulu ništav, ne povlači ništavost te klauzule.

Prigovor nenadležnosti i prekoračenje ovlašćenja

Član 20

Prigovor da arbitražni tribunal nije nadležan tuženi mora da podnese najkasnije kad i odgovor na tužbu kojim se upustio u raspravljanje o predmetu spora.

Prigovor da arbitražni tribunal prekoračuje granice svojih ovlašćenja stranka mora da podnese čim pitanje, za koje se tvrdi da je van granica njegovih ovlašćenja, bude iznijeto u arbitražnom postupku.

Prigovor iz stava 1 ovog člana, stranka može da podnese i u slučaju kad je imenovala arbitra ili je učestvovala u njegovom imenovanju.

Arbitražni tribunal može u slučaju iz st. 1 i 2 ovog člana, da dozvoli da se prigovori podnesu i kasnije, ako ocijeni da je do zakašnjenja došlo iz opravdanih razloga.

Arbitražni tribunal može da odlučuje o prigovoru kao o prethodnom pitanju ili u odluci o predmetu spora.

Ako arbitražni tribunal o prigovorima odluči kao o prethodnom pitanju, svaka stranka može, u roku od 30 dana od dana dostavljanja odluke, da zahtijeva od suda iz člana 6 stav 1 ovog zakona da odluči o tom pitanju. Protiv odluke suda nije dozvoljena žalba.

Arbitražni tribunal može da nastavi postupak i da donese odluku o rješavanju spora (u daljem tekstu: arbitražna odluka) za vrijeme dok je u toku postupak pred sudom o prigovorima iz st. 1 i 2 ovog člana.

V PRIVREMENE MJERE

Ovlašćenje arbitražnog tribunala da odredi privremene mjere

Član 21

Ako se stranke nijesu drukčije sporazumjele, arbitražni tribunal može, na zahtjev stranke, da odredi privremenu mjeru.

Privremena mjera određuje se u obliku odluke ili u drugoj formi. Privremenom mjerom arbitražni tribunal prije donošenja konačne arbitražne odluke, nalaže stranci da:

- 1) sačuva ili uspostavi dotadašnje stanje do odlučivanja o sporu;
- 2) preduzme radnju kako bi spriječila ili da se uzdrži od radnje koja će vjerovatno prouzrokovati sadašnju ili buduću štetu ili uticati na sam arbitražni postupak;
- 3) sačuva imovinu iz koje bi se kasnije mogle izvršiti obaveze utvrđene arbitražnom odlukom;
- 4) sačuva dokaze koji mogu biti od značaja za rješavanje spora.

Uslovi za određivanje privremenih mjera

Član 22

Stranka koja zahtijeva određivanje privremene mjere iz člana 21 stav 2 tač. 1, 2 i 3 ovog zakona, dužna je da arbitražnom tribunalu dokaže da:

1) će, ako privremena mjera ne bude određena, vjerovatno nastati šteta koja neće moći na odgovarajući način da bude nadoknađena, i da će takva šteta biti znamo veća od štete koju trpi stranka protiv koje se privremena mjera određuje; i

2) postoji mogućnost da će stranka koja zahtijeva privremenu mjeru uspjeti u sporu, pri čemu ova mogućnost neće uticati na slobodu odlučivanja arbitražnog tribunala u donošenju kasnijih odluka.

U vezi sa zahtjevom za određivanje privremene mjere iz člana 21 stav 2 tačka 4 ovog zakona, uslovi iz stava 1 ovog člana primijenit će se samo u mjeri u kojoj arbitražni tribunal to smatra cjelishodnim.

Izmjena, obustava i prestanak privremene mjere

Član 23

Arbitražni tribunal može izmijeniti, obustaviti ili odlučiti o prestanku privremene mjere na zahtjev bilo koje stranke.

Arbitražni tribunal može, u izuzetnim okolnostima, da izmijeni, obustavi ili odluči o prestanku privremene mjere po sopstvenoj inicijativi, a nakon prethodnog obavještenja stranaka.

Obezbjedenje

Član 24

Arbitražni tribunal može odlukom obavezati stranku koja predlaže određivanje privremene mjere da položi odgovarajuće obezbjedenje.

Obavještenje

Član 25

Arbitražni tribunal može da zahtijeva od stranaka da ga odmah obavijeste o promjeni činjenica na osnovu kojih je privremena mjera zahtijevana ili određena.

Troškovi i naknada štete

Član 26

Stranka koja zahtijeva određivanje privremene mjere odgovorna je za sve troškove i štetu prouzrokovanu tom mjerom drugoj stranci, ukoliko arbitražni tribunal kasnije utvrdi da u tom slučaju određivanje privremene mjere nije bilo potrebno.

O troškovima i naknadi štete iz stava 1 ovog člana, arbitražni tribunal može odlučiti u bilo kojoj fazi postupka.

Priznanje i izvršenje privremenih mjera

Član 27

Privremena mjera određena od strane arbitražnog tribunala, bez obzira na državu u kojoj je privremena mjera određena, priznaće se i izvršiti na osnovu odluke suda iz člana 6 stav 1 ovog zakona, po zahtjevu stranaka, osim u slučaju iz člana 28 ovog zakona.

Privremena mjera iz stava 1 ovog člana, neće se izvršiti ukoliko arbitražni tribunal odluči da privremenu mjeru izmijeni, obustavi ili odluči o njenom prestanku.

Stranka koja zahtijeva ili po čijem zahtjevu je priznata ili izvršena privremena mjera, odmah će obavijestiti sud o svakoj izmjeni, obustavi ili prestanku te privremene mjere.

Sud pred kojim se zahtijeva priznanje ili izvršenje privremene mjere može, ukoliko to smatra potrebnim, da odredi da stranka koja podnosi zahtjev položi odgovarajuće obezbjeđenje, ukoliko arbitražni tribunal već nije odlučio u pogledu obezbjeđenja ili kad je to neophodno radi zaštite prava trećih lica.

Razlozi za odbijanje priznanja i izvršenja privremene mjere

Član 28

Priznanje i izvršenje privremene mjere mogu se odbiti na zahtjev stranke protiv koje su određene ukoliko sud ocijeni da:

- 1) je odbijanje opravdano zbog razloga iz člana 52 stav 1 tač. 1 do 4 ovog zakona;
- 2) nije postupljeno po odluci arbitražnog tribunala iz člana 24 ovog zakona; ili
- 3) je privremena mjera prestala ili je obustavljena od strane arbitražnog tribunala ili suda države u kojoj se vodi arbitražni postupak, ako je sud za to ovlašćen, ili države po čijem je pravu privremena mjera određena.

Priznanje i izvršenje privremene mjere mogu se odbiti i ukoliko sud utvrdi:

- 1) da u okviru svoje nadležnosti ne bi mogao odrediti takvu privremenu mjeru u skladu sa propisima Crne Gore, osim ako odluči da u cilju izvršenja, tu privremenu mjeru izmijeni, u skladu sa propisima, ne mijenjajući njenu suštinu; ili
- 2) postojanje razloga iz člana 52 stav 2 tač. 1 ili 2 ovog zakona.

Odluka suda donijeta na osnovu st. 1 i 2 ovog člana, ima dejstvo samo u pogledu zahtjeva za priznanje i izvršenje privremene mjere. Sud pred kojim se priznanje i izvršenje privremene mjere zahtijeva ne ulazi u toku odlučivanja u razmatranje predmeta privremene mjere.

Određivanje privremenih mjera od strane suda

Član 29

Prilikom određivanja privremene mjere u arbitražnom postupku, sud postupa u skladu sa pravilima postupka izvršenja i obezbjeđenja, bez obzira da li je sjedište arbitražnog tribunala na teritoriji Crne Gore, pri čemu će voditi računa o posebnim svojstvima međunarodne arbitraže.

VI SPROVOĐENJE ARBITRAŽNOG POSTUPKA

Ravnopravnost stranaka u postupku

Član 30

Stranke su ravnopravne u postupku pred arbitražnim tribunalom.

Arbitražni tribunal dužan je da svakoj stranci omogući da iznese svoje stavove i dokaze, kao i da se izjasni o radnjama i predlozima protivne stranke.

Određivanje pravila postupka

Član 31

Stranke mogu sporazumno da odrede pravila postupka po kojima će arbitražni tribunal postupati ili da upute na određena arbitražna pravila, u skladu sa ovim zakonom.

Ako stranke sporazumno ne odrede pravila arbitražnog postupka, arbitražni tribunal može da vodi arbitražni postupak na način koji smatra cjelishodnim, u skladu sa ovim zakonom.

Ovlašćenje arbitražnog tribunala iz stava 2 ovog člana obuhvata i pravo da odlučuje o dopuštenosti, značaju i dokaznoj snazi predloženih i izvedenih dokaza.

Mjesto arbitraže

Član 32

Stranke mogu sporazumno da odrede mjesto arbitraže.

Ako stranke nijesu sporazumno odredile mjesto arbitraže, mjesto arbitraže odrediće arbitražni tribunal, vodeći računa o okolnostima u vezi spora, kao i pogodnostima određenog mjesta za stranke.

Ako su se stranke sporazumjele da organizaciju arbitraže povjere arbitražnoj instituciji, mjesto arbitraže određuje se prema pravilima te arbitražne institucije.

Ako mjesto arbitraže nije određeno u skladu sa st. 1, 2 i 3 ovoga člana, smatra se daje mjesto arbitraže ono mjesto koje je u arbitražnoj odluci označeno kao mjesto njenog donošenja.

Ako se stranke o tome nijesu drukčije sporazumjele, izuzetno od st. 1 i 2 ovog člana, arbitražni tribunal može da se sastane na bilo kojem mjestu koje smatra odgovarajućim za vijećanje arbitara, saslušanje svjedoka, vještaka ili stranaka, kao i pregled robe, predmeta ili isprava.

Početak arbitražnog postupka

Član 33

Ako se stranke nijesu drukčije sporazumjele, arbitražni postupak počinje:

1) ako se arbitraža sprovodi pred arbitražnim tribunalom čiji rad organizuje i obezbjeđuje arbitražna institucija - na dan kad ta arbitražna institucija primi obavještenje o arbitraži;

2) ako se sprovodi arbitraža po potrebi (ad hoc arbitraža) - na dan kad tuženi primi obavještenje o tome da je protivna stranka imenovala arbitra ili predložila arbitra pojedinca i uz obavještenje poziv da imenuje drugog arbitra ili da se izjasni o predloženom arbitru pojedincu.

Jezik u postupku

Član 34

Stranke se mogu sporazumjeti o jeziku ili jezicima na kojima će se sprovoditi arbitražni postupak, a ako se o tome ne sporazumiju, arbitražni tribunal će odlučiti na kojem će se jeziku ili jezicima sprovoditi arbitražni postupak.

Sporazum stranaka, odnosno odluka arbitražnog tribunala o jeziku ili jezicima na kojima će se sprovoditi arbitražni postupak (u daljem tekstu: jezik arbitraže), ako u tom sporazumu, odnosno odluci nije drukčije određeno, primjenjivaće se na sve pisane izjave stranaka, na usmeni postupak, kao i na sve odluke ili druga saopštenja arbitražnog tribunala.

Arbitražni tribunal može odrediti da se uz sve pisane dokaze priloži prevod na jezik arbitraže.

Do određivanja jezika arbitraže, tužba, odgovor na tužbu i drugi podnesci mogu se podnijeti na jeziku ugovora iz člana 9 stav 2 ovog zakona, na jeziku sporazuma o arbitraži ili na crnogorskom jeziku.

Ako se stranke ne sporazumiju o jeziku arbitraže, niti arbitražni tribunal odluči o jeziku arbitraže, u međunarodnoj arbitraži jezik arbitraže biće engleski jezik.

Tužba i odgovor na tužbu

Član 35

Ako se stranke nijesu drukčije sporazumjele, tužilac u tužbi navodi činjenice na kojima zasniva svoje zahtjeve, sporna pitanja i tužbeni zahtjev, a tuženi u odgovoru na tužbu treba da se izjasni na navode, predloge i zahtjeve tužioca.

Stranke mogu uz podneske iz stava 1 ovog člana da prilože isprave koje smatraju važnim ili se mogu pozvati na isprave ili druge dokaze koje namjeravaju da podnesu.

Ako je tužilac podnio zahtjev za arbitražu prije podnošenja tužbe, tužba se podnosi u roku koji su stranke sporazumno odredile, a ako nijesu odredile taj rok, tužba se podnosi u roku koji odredi arbitražni tribunal.

Ako se stranke nijesu drukčije sporazumjele, svaka stranka može u toku postupka da izmijeni ili dopuni svoju tužbu ili odgovor na tužbu, osim ako arbitražni tribunal smatra da ne treba dopustiti takve izmjene i dopune zbog efikasnosti postupka.

Usmena rasprava i postupak na osnovu isprava

Član 36

Ako se stranke nijesu drukčije sporazumjele, arbitražni tribunal će da odluči da li će se održati usmena rasprava ili će se arbitražni postupak sprovesti na osnovu isprava i drugih pisanih dokumenata.

Ako jedna od stranaka zatraži održavanje usmene rasprave, arbitražni tribunal će da održi raspravu, osim ako stranke nijesu sporazumno isključile usmenu raspravu.

Stranke moraju blagovremeno biti obaviještene o svakoj usmenoj raspravi, kao i o svakom sastanku arbitražnog tribunala koji se održava radi pregleda robe, drugih stvari ili isprava.

Svi podnesci, isprave i druge informacije koje jedna stranka podnese arbitražnom tribunalu dostavljaju se drugoj stranci.

Strankama se dostavlja svaki izveštaj vještaka ili isprava, koji predstavljaju dokaze na kojima bi arbitražni tribunal mogao da zasnuje svoju odluku.

Ako se stranke drukčije ne sporazumiju, arbitražni postupak nije javan.

Propuštanje stranaka

Član 37

Ako se stranke nijesu drukčije sporazumjele i ako bez navođenja opravdanih razloga:

- 1) tužilac ne podnese tužbu u skladu sa članom 35 ovog zakona, arbitražni tribunal će obustaviti postupak;
- 2) tuženi ne podnese odgovor na tužbu u skladu sa članom 35 ovog zakona, arbitražni tribunal će nastaviti postupak i neće se smatrati da samo propuštanje znači priznanje tužbenog zahtjeva;
- 3) jedna od stranaka ne dođe na ročište ili ne podnese pisane dokaze u određenom roku, arbitražni tribunal može da nastavi postupak i da donese odluku na osnovu rezultata postupka i dokaza koji su podnijeti.

Vještaci

Član 38

Ako se stranke nijesu drukčije sporazumjele, arbitražni tribunal može da:

- 1) imenuje jednog ili više vještaka od kojih će zatražiti nalaz i mišljenje o pitanjima koja odredi;
- 2) zahtijeva od stranke da vještaku da sve važne informacije, da mu preda važne isprave, robu ili druge stvari, kao i da omogući vještaku pristup ispravama, robi i drugim stvarima.

Ako se stranke nijesu drukčije sporazumjele, vještak je dužan, ukoliko to jedna stranka zahtijeva ili arbitražni tribunal smatra neophodnim, da poslije podnošenja pisanog ili usmenog nalaza i mišljenja, učestvuje na usmenoj raspravi na kojoj stranke imaju mogućnost da mu postavljaju pitanja ili na koju mogu da dovedu druge vještake da raspravljaju o spornim pitanjima.

Odredbe čl. 15 i 16 ovog zakona o izuzeću arbitara, shodno se primjenjuju na izuzeće vještaka.

Pomoć suda u izvođenju dokaza

Član 39

Arbitražni tribunal ili stranka, uz odobrenje arbitražnog tribunala, može od nadležnog suda iz člana 6 stav 2 ovog zakona da zatraži pravnu pomoć radi izvođenja dokaza koje arbitražni tribunal nije u mogućnosti da izvede.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, sud kojem je upućena molba za pravnu pomoć izvodi dokaze u okviru svoje nadležnosti i u skladu sa zakonom kojim je propisano izvođenje dokaza pred tim sudom.

Arbitri mogu učestvovati u postupku izvođenja dokaza pred sudom iz stava 2 ovog člana.

VII DONOŠENJE ARBITRAŽNE ODLUKE I OKONČANJE ARBITRAŽNOG POSTUPKA

Mjerodavno pravo

Član 40

Arbitražni tribunal odlučiće o sporu po pravnim pravilima koja su stranke izabrale kao mjerodavna za predmet spora.

Svako upućivanje na pravo ili pravni sistem određene države tumačiće se, osim ako se stranke nijesu drukčije sporazumjele, kao neposredno upućivanje na materijalno pravo te države, a ne na njena pravila o određivanju mjerodavnog prava.

Ako stranke nijesu odredile mjerodavno pravo, arbitražni tribunal primjenjuje pravo na osnovu kolizionih normi koje ocijeni primjenjivim.

Arbitražni tribunal odlučuje o sporu po principu pravičnosti (ex aequo et bono) samo ako su mu stranke izričito dale takvo ovlašćenje.

Prilikom odlučivanja arbitražni tribunal odlučuje u skladu sa odredbama sporazuma o arbitraži i uzeće u obzir poslovne običaje mjerodavne za posao u vezi kojeg je nastao spor koji se arbitražom rješava.

Odlučivanje u vijeću

Član 41

Ako se stranke nijesu drukčije sporazumjele, arbitražno vijeće odlučuje većinom glasova svih arbitara.

Ako se arbitražna odluka ne može donijeti na način iz stava 1 ovog člana, arbitražno vijeće će ponovo raspravljati o razlozima za svako iznijeto mišljenje, a ako se ni nakon ponovne rasprave arbitražna odluka ne može donijeti na način iz stava 1 ovog člana, arbitražnu odluku će donijeti predsjednik arbitražnog vijeća. .

O pitanjima upravljanja postupkom predsjednik arbitražnog vijeća može da odlučuje i samostalno, ako je za to ovlašćen od strane stranaka ili svih članova arbitražnog vijeća.

Arbitražno vijeće može da povjeri jednom od članova vijeća sprovođenje određenih dokaznih radnji.

Poravnanje

Član 42

Ako se stranke u toku postupka poravnaju o predmetu spora, arbitražni tribunal će okončati postupak i, ukoliko to stranke zatraže, rješenje spora postignutog poravnanjem konstatovaće u obliku arbitražne odluke na osnovu poravnanja, u kojoj će se navesti da ona predstavlja arbitražnu odluku.

Odluka na osnovu poravnanja donosi se u skladu sa članom 43 ovog zakona.

Odluka iz stava 2 ovog člana ima dejstvo arbitražne odluke o rješavanju spora.

Arbitražni tribunal neće donijeti odluku na osnovu poravnanja ako nađe da je sadržaj poravnanja protivan javnom poretku Crne Gore.

Oblik i sadržina arbitražne odluke

Član 43

Arbitražni tribunal donosi arbitražnu odluku kojom rješava o svim zahtjevima stranaka.

Arbitražni tribunal može da donese djelimičnu odluku i međuodluku.

Arbitražna odluka donosi se u pisanom obliku i mora biti potpisana od strane članova arbitražnog vijeća, odnosno arbitra pojedinca.

Arbitražnu odluku koju je donijelo arbitražno vijeće dovoljno je da potpiše većina članova arbitražnog vijeća, pri čemu se navode razlozi za nedostajuće potpise članova arbitražnog vijeća.

U arbitražnoj odluci navode se razlozi na kojima je zasnovana, osim ako se stranke nijesu sporazumjele da se ne navode razlozi ili je odluka donijeta na osnovu poravnjanja.

U arbitražnoj odluci moraju biti navedeni datum i mjesto njenog donošenja.

Okončanje postupka

Član 44

Arbitražni postupak okončava se donošenjem konačne arbitražne odluke.

Arbitražni postupak može se okončati i zaključkom arbitražnog tribunala kad:

- 1) tužilac povuče tužbu, osim ako se tuženi tome usprotivi, a arbitražni tribunal smatra da tuženi ima opravdan pravni interes da se donese konačna arbitražna odluka;
- 2) stranke sporazumno odluče o okončanju postupka;
- 3) arbitražni tribunal ocijeni da je nastavak arbitražnog postupka postao nepotreban ili nemoguć; ili
- 4) je arbitražni postupak obustavljen u skladu sa ovim zakonom.

Ispravke, tumačenja i dopunska odluka

Član 45

Arbitražni tribunal će na zahtjev stranke da izvrši jezičke i tehničke ispravke u donijetoj odluci ili će dati određeno tumačenje te odluke.

Arbitražni tribunal će na zahtjev stranke da donese dopunsku odluku o zahtjevima iznijetim u arbitražnom postupku o kojima nije odlučio u arbitražnoj odluci.

Zahtjeve iz st. 1 i 2 ovog člana stranka može da podnese, najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema odluke.

Ako arbitražni tribunal smatra da su podnijeti zahtjevi iz stava 1 ovog člana opravdani, ispraviće odluku ili će dati tumačenje odluke.

Arbitražni tribunal može i sam ispraviti svaku jezičku i tehničku grešku, u roku od 30 dana od dana donošenja odluke.

Odluka o ispravkama, tumačenjima i dopunama je sastavni dio arbitražne odluke na koju se odnose.

Izvršnost arbitražne odluke

Član 46

Arbitražna odluka koju je donio arbitražni tribunal na teritoriji Crne Gore ima snagu izvršne isprave.

Arbitražna odluka iz stava 1 ovog člana, izvršava se u skladu sa zakonom kojim je uređen postupak izvršenja i obezbjeđenja.

VIII PONIŠTAJ ARBITRAŽNE ODLUKE

Tužba za poništaj

Član 47

Protiv arbitražne odluke može se podnijeti tužba za poništaj, a druga pravna sredstva nijesu dopuštena.

Za odlučivanje po tužbi za poništaj arbitražne odluke, nadležan je sud iz člana 6 stav 1 ovog zakona.

Razlozi za poništaj

Član 48

Arbitražna odluka može se poništiti ako stranka koja podnese tužbu dokaže da:

- 1) sporazum o arbitraži nije bio zaključen ili nije punovažan po pravu koje su stranke sporazumno odredile ili po pravu Crne Gore, ako se stranke nijesu drukčije sporazumjele;
- 2) stranka u postupku nije imala sposobnost za zaključivanje sporazuma o arbitraži i nije mogla biti stranka u sporu ili stranka nije bila uredno zastupana;
- 3) nije bila uredno obaviještena o pokretanju arbitražnog postupka ili joj je na drugi nezakonit način bilo onemogućeno raspravljanje pred arbitražnim tribunalom;
- 4) se odluka odnosi na spor koji nije predviđen arbitražnim sporazumom ili sadrži odluke o pitanjima koje prekoračuju granice sporazuma o arbitraži, pri čemu se može poništiti samo dio odluke o pitanjima koja nijesu predmet arbitraže, ako se taj dio odluke može odvojiti od odluke o pitanjima koja su predmet arbitraže;
- 5) sastav arbitražnog tribunala ili arbitražni postupak nijesu bili u skladu sa ovim zakonom ili dopuštenim sporazumom stranaka, a to je moglo uticati na sadržaj arbitražne odluke; ili
- 6) odluka nije obrazložena ili potpisana.

Sud će poništiti arbitražnu odluku i kad utvrdi da:

1) se predmet spora ne može rješavati arbitražom u skladu sa propisima Crne Gore; ili

2) je odluka u suprotnosti sa javnim poretkom Crne Gore.

Tužba za poništaj arbitražne odluke može se podnijeti u roku od tri mjeseca od dana kad je ta odluka stranci dostavljena.

Stranke se ne mogu odreći prava na podnošenje tužbe za poništaj arbitražne odluke.

Posljedice poništaja arbitražne odluke

Član 49

Novi arbitražni postupak između istih stranaka i u vezi sa istom stvari može se voditi samo na osnovu novog sporazuma o arbitraži.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, ako je sud poništio arbitražnu odluku iz razloga koji se ne odnose na postojanje i punovažnost sporazuma o arbitraži, a u tom sporazumu nijesu bila navedena imena arbitara, taj sporazum i dalje obavezuje stranke, dok se drukčije ne sporazumiju.

Sud kojem je podnijeta tužba za poništaj arbitražne odluke može, na zahtjev jedne stranke, da vrati predmet na ponovno odlučivanje arbitražnom tribunalu.

Ako između stranaka postoji sumnja o razlogu poništaja arbitražne odluke, sud o tome može da odluči na zahtjev stranke.

IX PRIZNANJE I IZVRŠENJE STRANE ARBITRAŽNE ODLUKE

Priznanje i izvršenje strane arbitražne odluke

Član 50

Strana arbitražna odluka je odluka koju je donio arbitražni tribunal čije je mjesto van Crne Gore i smatra se odlukom države u kojoj je donijeta.

Nadležnost i postupak za priznanje i izvršenje

Član 51

Strana arbitražna odluka priznaće se i izvršiti u Crnoj Gori, osim ako sud povodom prigovora protivne stranke utvrdi da:

- 1) postoji neki od razloga iz člana 52 ovog zakona;
- 2) odluka još nije postala obavezna za stranke; ili
- 3) je sud države u kojoj je ili po čijem je zakonu donijeta poništio ili je odložio nastupanje njenog dejstva.

O priznanju i izvršenju strane arbitražne odluke odlučuje sud iz člana 6 stav 1 ovog zakona.

Postupak priznanja i izvršenja pokreće se predlogom uz koji stranka prilaže:

- 1) izvornu arbitražnu odluku ili njen ovjereni prepis;
- 2) sporazum o arbitraži ili dokument o njenom prihvatanju u izvorniku ili ovjerenom prepisu;
- 3) ovjeren prevod strane arbitražne odluke i sporazuma o arbitraži na crnogorskom jeziku ili jeziku koji je u službenoj upotrebi pred nadležnim sudom.

Razlozi za odbijanje priznanja i izvršenja

Član 52

Priznanje i izvršenje strane arbitražne odluke može se odbiti, na predlog stranke protiv koje se ono traži, samo ako ta stranka podnese dokaz da:

- 1) sporazum o arbitraži nije punovažan po pravu koje su stranke sporazumom odredile ili po pravu države u kojoj je ta odluka donijeta;
- 2) nije bila uredno obaviještena o imenovanju arbitra ili o arbitražnom postupku ili iz drugog razloga nije mogla da iznese svoje stavove;
- 3) se odluka odnosi na spor koji nije bio obuhvaćen sporazumom o arbitraži ili su odlukom prekoračene granice tog sporazuma, pri čemu je moguće djelimično odbijanje priznanja i izvršenja te odluke, ako se utvrdi da se dio odluke kojim su prekoračene granice sporazuma o arbitraži može odvojiti od ostalog dijela odluke;
- 4) arbitražni tribunal ili arbitražni postupak nijesu bili u skladu sa sporazumom o arbitraži ili ako takvog sporazuma nema, u skladu sa pravom države u kojoj je mjesto arbitraže; ili
- 5) odluka još nije postala obavezujuća za stranke ili je tu odluku poništio ili obustavio od izvršenja sud države u kojoj ili na osnovu čijeg prava je odluka donijeta.

Sud će odbiti priznanje i izvršenje arbitražne odluke ako utvrdi da:

- 1) po pravu Crne Gore predmet spora se ne može rješavati arbitražom; ili
- 2) su dejstva arbitražne odluke u suprotnosti sa javnim poretkom Crne Gore.

Dejstva postupka pokrenutog u inostranstvu za poništaj arbitražne odluke

Član 53

Ako ocijeni daje potrebno, sud iz člana 6 stav 1 ovog zakona može da donese odluku o odlaganju donošenja odluke o priznanju i izvršenju strane arbitražne odluke, ako je pokrenut postupak za poništaj ili za obustavu izvrtnja te odluke u državi u kojoj je odluka donijeta ili na osnovu čijeg je prava donijeta, do okončanja tog postupka.

Prilikom donošenja odluke iz stava 1 ovog člana, sud iz člana 6 stav 1 ovog zakona može na zahtjev stranke odrediti da protivna stranka položi odgovarajuće obezbjeđenje.

Ukoliko protivna stranka ne položi odgovarajuće obezbjeđenje iz stava 2 ovog člana, sud iz člana 6 stav 1 ovog zakona neće donijeti odluku o odlaganju donošenja odluke o priznanju i izvršenju strane arbitražne odluke.

Odlučivanje o priznanju i izvršenju odluke

Član 54

Povodom odlučivanja o predlogu za priznanje ili izvršenje strane arbitražne odluke sud će se ograničiti na ispitivanje postoje li uslovi propisani ovim zakonom, a ako nađe da je to potrebno, može zatražiti objašnjenja od arbitražnog tribunala koji je donio tu odluku, od stranaka i od suda, odnosno notara ili drugog lica kod kojeg je odluka bila deponovana.

Sud je dužan da omogući protivnoj stranci da se u postupku priznanja strane arbitražne odluke, kao i o glavnoj stvari, izjasni o predlogu za priznanje.

Sud je dužan da omogući protivnoj stranci da se izjasni o predlogu za izvršenje arbitražne odluke, ako to ne bi ugrozilo uspješno ostvarivanje zatraženog izvršenja.

Rješenje o priznanju i izvršenju arbitražne odluke mora biti obrazloženo.

Protiv rješenja donijetog u postupku priznanja može se izjaviti žalba Apelacionom sudu Crne Gore, u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja o priznanju.

X PRELAZNA I ZAVRŠNE ODREDBE

Započeti postupci

Član 55

Započeti postupci po Zakonu o parničnom postupku ("Službeni list RCG", br. 22/04, 28/05 i 76/06) i Zakonu o međunarodnom privatnom pravu ("Službeni list CG", br. 1/14 i 14/14), koji nijesu okončani do stupanja na snagu ovog zakona dovršiće se po odredbama ovog zakona.

Prestanak važenja zakona

Član 56

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe DIO ČETVRTI Zakona o parničnom postupku ("Službeni list RCG", br. 22/04, 28/05 i 76/06), Glava XIII, kao i odredbe Glave XIV koje se odnose na postupak priznanja i izvršenja stranih arbitražnih odluka Zakona o međunarodnom privatnom pravu ("Službeni list CG", br. 1/14 i 14/14).

Stupanje na snagu

Član 57

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".